

כך האווירה ששררה במהלך התעסוקה המיני צעית, החלטתי להסתפק בהעמדת שני הק צינים לדין מישמעתי.

הנני ממליץ כי סרו' ו' וסגן מ' יישפטו בדין מישמעתי בגין העבירות המיוחסות להם, כל אחד בנפרד.

יש להשלים הליך שיפוטם של השניים בדרישות, ולא יאוחר מה6 באוקטובר 1988, מאחר ושני הקצינים השתחררו משרות מילר אים פעיל ב-7 ביולי 1988, ולאחר תאריך זה ייצאו השניים מיוחלת חוק-השחרור עולה, כי שורש הרע מעיון בתיק-החקירה עולה, כי שורש הרע והגורם לחריגות היה אי-בהירות ההוראות באשר להפעלת כוח כלפי מקומיים בכלל, ובפרט בכל הנוגע לניהול תחקירים על-ידי הכוחות בשטח.

הנני מצטרף להמלצותיו של הקצין ה' וחקר, שלפיהן יש להוציא הוראות כתובות וברורות לכוחות התעסוקה המיבצעית, שבהן יובהר חריגות מעמית באילו נסיבות מותר להפ' על כוח סביר ומהו אותו כוח סביר.

מומלץ גם לאסור על כוחות התעסוקה המיבצעית לערוך תחקירים למקומיים, ל' מעט בנוסבות ייחודיות שיוגדרו בכירור, בהוראות כתובות. כוחות התעסוקה המיבצ' עית אינם מיומנים ואינם מוכשרים לתפקיד זה, והדבר מומין שימוש באלימות מיוחדת. זהו ההבדל החריג-משמעותי לכוחות, כי בכל מיקרה של תפיסת חשוד, עליהם להעבירו לגורמים המוסמכים (שב"כ, מיתקד-כליאה).

מומלץ גם לאמץ המלצה שלפיה יש להי' מנע מיצירת לחץ מפקדים על כוחות התע' סוקה המיבצעית, כגון הערות המציגות את הכוח כ'עדינים' או 'צימחוניים' הערות שמתן ניתן להבין כי חלוקת סטירות ומכות למקר מיים הינה דבר של מה בכך, שכן הדבר עלול להביא לפגיעות גופניות מיותרות ולתוצאות חמורות.

למי כפוף מג"ב?

לרגע ממתנינים הכל לתוצאותיה של ועדת-החקירה שהקים צה"ל לבדיקת האירועים בכפר נחאלין. ועדת-החקירה - בראשותו של הת" אלוף, שחברים בה אלוף-מישנה ותת-ניצב של מישמר-הגבול - הוקמה למח' רת לילה-דמים בכפר, אחרי שהתושבים סיימו למנות את הגופות ואת המצוקים. זו הפעם השנייה בלבד, מאז תחילת האינתיפאדה ב'9 בדצמבר 1987, ש' צה"ל ממנה ועדת-חקירה כזאת. שאר חקירות - במיקרים שבהם יש הרוגים, פצועים, או אירועים חריגים אחרים - מתבצעות על-ידי מצ"ח (מישמרה-צב' אית-חקורת) במיקוח של הפרקליטות הצבאיות. זו גם מחליטה, לאור הראיות בתיק-החקירה, מה לעשות - האם להעמיד לדין כלשהו, או לסגור את ה' תיק.

ועדת-החקירה הקודמת, גם היא בראשותו של תת-אלוף, הוקמה ביום ה' שיש, ה'16 בדצמבר 1988, בגלל אירו' עיני חריגים וסוערים במיוחד, שאירעו באותו היום בשכם, ושהם נהרגו חמי' שה מלסטינים, נפצעו 17, ששלושה מהם מתו מפציעהם במהלך השבוע שאחר' כך. בסך-הכל שמונה חריגים.

מסקנות הבדיקה, נאמר במיסמך הצה"לי, "מסתמכות על תחקיר שערך תאל"מ' עם החיילים והמפקדים ש' השתתפו באירועים, עם מפקדי-הכוחות בשטח, אנשי המינהל האזרחי ומקומיים שנפגעו באירועים".

בפרק הדן ברקע לאירועים, מספר ה'דו"ח שבחודשיים שקדמו לאותו יום השישי היתה העיר רגועה יחסית, ולא היה בה אירוע בסדר-גודל דומה לפחות חודש קודם.

תאל"מ' חשב שהיו שני גורמים, שה' שפיעו על הדברים באותו היום. האחד היה הכרה של ארצות-הברית באש'ף ביום שקדם לאירועים. הכרה זו, לדיברי הקצין הבודק, עוררה תסיסה בקרב מתנגדי-ערפאת, ועוד באותו הילה הו' פצו חמישה כרוזים שונים נגד ערפאת, במטרה להתסיס את הרוחות.

הדבר השני שהשפיע, לדעת תאל"מ', חלק מן התיקים שנפתחו, נסגרו כגלל עדינות כוזבות שנתגלו במהלך החקירה. למשל:

תלונת מוחמד עפאנה אודות גניבת 32,000 שקלים ממנו על-ידי חיילי צה"ל. "בגין תלונה זו נפתחו במקביל חקירות של מישמרת-ישראל ושל מצ"ח. לאחר חקירה ארוכה וממצה ומתן חוות-דעת של פרקליט התברר כי עפאנה התלונן לתלונת-שוואו על חרמת כסף, היות וחלק מהכסף היה שייך לתבר, והוא הפץ לקחת לרשותו אף את חלקו של חברו. (נוכח זאת הועמד עפאנה לדין כביתה-מישט הצבאי כעוה).

מיקרה אחר: מותו של עייד עלי אחמד אבו נארי ממחנה-פליטים ג'יבליה. במיקרה זה דובר בשמועה אודות מותו של עזיר ב' מיכלאות-החוף. נפתחה חקירת מצ"ח, שבה נחקרו העצירים והרופאים. מחקירה עלה כי אבו נארי נפל תוך כרי מישחק במיסגרת ה' פעילות הספורטיבית היומית בכלא, ונפגע, לאחר שביצע קפיצות. עם חובש-ורופא שהו' מנו, לא שיתף אבו נארי פעולה, וכך גם עם רופא נוסף שבדקו למחרת. לאחר שהשתפר מצבו, הודה אבו-נארי, כי בעת שעשה תרגילי

היה מותו של עבד אל-צריף אל-חוסייני, צעיר תושב שכם, בן למישמחה ידועה בעיר. הצעיר נפצע חודש קודם לכן בעת פיזור הפגנה, אושפו בבית-החולים ה' אנגליקני בעיר, שוחרר אחרי שבמצבו הו' טוב, ואושפו שוב שבוע לפני האירועים, כאשר חלה הרעה במצבו. מותו הוסיף לתסיסה.

דו"ח הקצין מפרט את הכוחות שהיו באותו היום בעיר שכם: "כוח סדיר ו' מילואים, שעבר את האימון לקראת תעסוקה בשטחים. לכולם לא היתה זו תעסוקה ראשונה שביצעו בשטחים. לא היה תיגבור כוחות לקראת ההלווייה של אל-חוסייני, מכיוון שבית-החולים לא דיווח על מותו".

ואז מתאר הדו"ח את מה שאירע ב' אותו היום השישי. הוא מציון, כי בניגוד למה שמורסם בכלי-התיקשות, לא הח' לו ההתנגשויות בין התושבים לבין החיילים בהלווייה, אלא רק אחרי שזו

הסתיימה. טכס-הקבורה, לדיברי ה' דו"ח, הסתיים בשעה 7 בבוקר, נכחו בו 500 איש, ורובם התמזרו לבתיהם מיד עם תום הטכס.

כ'200 איש מהם נעו לכיוון הקסבה, שכונת יסמינה, שם אירעה ההיתקלות הראשונה, שגרמה לתגובה ספונטנית בעיר כולה.

הדו"ח רשם ובדק 10 אירועים בין השעות 7.30 ו-10.30 באותו בוקר, ומיטט אותם.

ב'7.45 הותקף כוח-צה"ל, בעת סיור שערך בקסבה, על-ידי 200 איש שהזרו מה הלווייה. הם נשאו דיגלי אש'ף, גניג'ות (אביזרי-מתכת חדים) וכלים אחרים. הם עמדו על הגגות וזרקו אבנים לעבר החיילים. הכוח פיזר אותם בעזרת גזי-מדמיע, כדורי-גומי וירי. התוצאה: 15 נפגעים, מהם שני הרוגים. בין הנפ' געים לא היו זקנים וילדים. כל האירוע ארך 20 עד 30 דקות, וגרם לתגובה-

גילגול במיתקן מתנה-החוף, נפל על יתר של אוהל ונפגע בעורפו, וכתוצאה מכך נגרם לו שבר בשתי חוליות בעמוד-השדרה ושיתוק זמני בארבע הידיים.

צהיל אינו ממנה להעביר קצינים מתפ' קידם, כפעולת ענישה על אירוע חריג. גם משום שלעיתים מרובר בקציני-מילואים, גם משום שקשה לצבא לקבוע מי, בעצם, הקצין האחראי. האם זה המפקד הישיר בשטח? האם זה המפקד מעליו שתידרך את הכוח לקראת יציאתו לשטח? האם זה המפקד שמעליו, הנושא באחריות. "מיניסטריאלית?"

המפקד מעליו, היכול במיקרה להיות אלוף-הפיקוד, שסיפק את ההוראות שלפיהן פעל הכוח בשטח?

שרשרת זו יכולה, לעיתים קרובות, להגיע עד הרמטכ"ל. דוגמה חיה לכך נראתה במיש' פט חיילי גיבעתי המפורסם, שבו נאלץ ה' רמטכ"ל לבוא לרונד-העדים, צעד נדיר ב' יתר, ולהסביר לביתימישפט מי נתן את ההוראות, מהן ההוראות, וכיצד יש לבצען בשטח. אך לעיתים קרובות המפקדים שנו' תנים את ההוראות, אינם המפקדים בשטח,

שרשרת של אירועים בעיר כולה. 9.15 - נשלח כוח לפיזור הפגנה, נתקל במטר אבנים. קצין הבחין ב"מקומי" שעמד להשליך בלוק על החיילים. ה"מקומי" נפגע ונהרג.

10.00 - כוח של צה"ל הותקף על-ידי המון. בפיזור נהרג אחד.

10.30 - "מקומי" זוהר על גג כשבילוק בידו, נורה ונהרג.

סיכום האירועים: 8 הרוגים, 17 פצו' עים.

מסקנת הדו"ח: "האירועים קרו כ' תוצאה מתסיסה בגלל ההלווייה וסיבה אקטואלית.

החיילים לא חרגו מנורמות-ההתנה' גות המקובלות, ואף גילו התאפקות ולא פתחו בירי במיספר מיקרים שבהם יכלו לפתוח בירי על-יפי הנוהלים".

עד כאן דו"ח הקצין הבודק מן האירו' עים בשכם.

לבדיקת אירוע הדמים בנחאלין הוק'

מה ועדת בת שלושה איש, אחד מהם קצין מישמר-הגבול. מישמר-הגבול הוא גוף מישטרתי, המועל כרגע בשטחים הכבושים במיקודו של צה"ל. מעשים חריגים, הנעשים על-ידי שוטרי מג"ב, אינם מטופלים בדרך גמילה על-ידי מצ"ח, אלא מועברים ישירות למישמרת-ישראל.

מבחינה מיבצעית כפוף מג"ב, העוסק בפעילות בשטחים הכבושים, לצה"ל, לפיקודים. מבחינת חוק-השיפוט-צב' אי ואכיפתו, אין הדברים ברורים כל' כך. בנחאלין נעשו חלק מהפעולות תוך שיתוף-פעולה בין חיילי-צה"ל לבין שוט' רי מג"ב. וכשיגיעו מסקנות הוועדה, בימים הקרובים, יצטרכו מפקדי-מג"ב להחליט איך ליישם אותן.

בניגוד לחקירת מצ"ח, היכולה להימ' שך זמן או רק (חודשיים), אמורה ועדת-חקירה, או קצין בודק, לסיים את הח' קירה תוך ימים אחדים.

והאירוע אינו דומה בשום צורה להוראות בכתב, המנוסחות בשקט בתוך חדר מסודר. אבל גם מחוץ לימי האינתיפאדה, לא ממי' הר צה"ל להריח, או בלשון הצבאית "להעי' ביר", מפקדים מתפקדם.

עם זאת, רשומים כצה"ל שני קצינים ש' הועברו מתפקידם בגלל מעורבותם באירוע חריג. האחד הוא אל"מ מ', מפקד גיורת שכם בתחילת התקוממות. נטען נגד הקצין ש' התנהגותו בשטח לא היתה כסדר. הוא הועבר מתפקידו וכימים אלה הוא מסיים את שרותו כצה"ל.

השני הוא קצין שירה לעבר מיסגר. מפקד החטיבה ערך חקירה, תוצאותיה הועברו לאלוף הפיקוד, וזה החליט להעביר אותו מתפקידו.

הסמכות להעביר מתפקידו ה' כדרגת אלוף-מישנה ומעלה, נתונה למסכ"ל. יש מיקרים שבהם הוחלט ל' קצינים כדרגות נמוכות יותר מתפקידם, אך אלה אינם רשומים כסטטיסטיקות. הדברים נעשים בשטח, בתוך היחידות עצמן, על-ידי המפק' דים הישירים או על-ידי אלוף הפיקוד או קצין החייל.